Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forbedring af ligestillingen i EU

(initiativudtalelse)

(2023/C 75/09)

Ordfører: **Özlem YILDIRIM**

Medordfører: **Cristian PÎRVULESCU**

Vedtaget på plenarforsamlingen	20.1.2022
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 52, stk. 2
	Initiativudtalelse
Kompetence	Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	29.9.2022
Vedtaget på plenarforsamlingen	26.10.2022
Plenarforsamling nr.	573
Resultat af afstemningen	
(for/imod/hverken for eller imod)	140/13/31

1. **Konklusioner og anbefalinger**

1.1. EØSU minder om præamblen til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, som bekræfter, at »Unionen bygger på de udelelige og universelle værdier: menneskets værdighed, frihed, lighed og solidaritet«. EØSU understreger ligeledes betydningen af chartrets artikel 20, som stadfæster princippet om, at alle mennesker er lige for loven.

1.2. Endvidere påpeger udvalget, at håndhævelsen af ligestillingsprincippet ganske vist udelukker forskelsbehandling, men at det tillige taler for en sammenhængende anvendelse af retsreglerne.

1.3. EØSU opfordrer stærkt Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen til at arbejde videre med beskyttelsen mod forskelsbehandling med hensyn til adgang til varer og tjenesteydelser, navnlig gennem vedtagelse af forslaget til direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering ([1]).

1.4. EØSU mener, at der findes et solidt grundlag i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, og at instrumenterne til beskyttelse af grundlæggende rettigheder bør udvikles ensartet i hele Unionen. Desuden er det vigtigt at medtage alle forhold, miljøer og situationer, hvor der kan opstå forskelsbehandling. Forskellen i den juridiske beskyttelse skaber et uacceptabelt hierarki mellem rettigheder og efterlader hele befolkningsgrupper uden beskyttelse.

1.5. Det nuværende europæiske beskyttelsessystem bygger fortrinsvis på ofrenes individuelle ret til domstolsprøvelse og klageadgang. Imidlertid viser adskillige undersøgelser, at indberetninger og procedurer ikke gør det muligt at tackle ulighedernes strukturelle, intersektionelle og systemiske dimension, og at ofrenes udnyttelse af klagemulighederne er ret ubetydelig og yderst sjælden statistisk set, og at de kun benyttes som en sidste udvej ([2]).

1.6. EØSU understreger, at den komplekse ulighed og forskelsbehandling, der skyldes sociale strukturer, kun kan nedbringes med en sammenhængende og kompleks politik, konkrete midler og mobilisering på lang sigt. Oplysning, synlighed og uddannelse er vigtige redskaber, som bør aktiveres i alle samfundsgrupper.

1.7. EØSU mener, at fremme af ligestilling og beskyttelse af de grundlæggende rettigheder bør integreres i en bredere samfundsvision, som udvider og styrker de instrumenter, medlemsstaterne og EU-institutionerne bruger til konkret støtte til enkeltpersoner og offentlige og private aktører.

([1]) COM(2008) 426.

([2]) Agenturet for Grundlæggende Rettigheder, *Equality in the EU 20 years on from the initial implementaion of the equality directives*, april 2021 (den fuldstændige rapport foreligger ikke på dansk).

1.8. EØSU er af den opfattelse, at Unionen bør gøre en aktiv indsats for at fremme anerkendelsen af det almindelige ligebehandlingsprincip og af positive forpligtelser til at sikre dette, og at institutionerne derfor bør gå i gang med at udvikle den næste generation af foranstaltninger til fremme af ligestilling i Europa.

1.9. EØSU erkender, at den teknologiske udvikling bidrager til at lette mange borgeres adgang til retsmidler, men understreger, at denne udvikling faktisk kan føre til nye tab af lige muligheder, og at den dermed skaber nye behov for at gribe ind for at sikre opfølgningen og anvendelsen af princippet om ligebehandling.

1.10. For at undgå den individuelle byrde af søgsmål, give klagerne en slagkraft på højde med den praksis, de anfægter, og for at gøre den retlige ramme til en effektiv trussel med henblik på at regulere forskelsbehandling ser EØSU velvilligt på, at Unionen lovgiver om vedtagelse af standarder, der letter gennemførelsen af gruppesøgsmål i medlemsstaterne og forbedrer adgangen til domstolsprøvelse og virkningen heraf for at bekæmpe forskelsbehandling og forsvare ligebehandling.

1.11. EØSU mener, at Unionen bør sikre, at medlemsstaternes myndigheder varetager politiske aktørers samt fagforenings- og foreningsaktørers sikkerhed, ligebehandling og beskyttelse som en logisk følge af dens værdier om demokrati, retsstatsprincippet og ikkeforskelsbehandling på grund af politiske holdninger.

1.12. Alle borgerretsaktører, navnlig dem, der er involveret i beskyttelsen af menneskerettigheder, bør også have bedre muligheder for at arbejde med de eksisterende retlige instrumenter og for at samarbejde med offentlige institutioner.

2. **Generelle bemærkninger**

2.1. EØSU minder om præamblen til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, som bekræfter, at »Unionen bygger på de udelelige og universelle værdier: menneskets værdighed, frihed, lighed og solidaritet«. EØSU understreger ligeledes betydningen af chartrets artikel 20, som stadfæster princippet om, at alle mennesker er lige for loven.

2.2. Endvidere påpeger udvalget, at håndhævelsen af ligestillingsprincippet ganske vist udelukker forskelsbehandling, men at det tillige taler for en sammenhængende anvendelse af retsreglerne.

2.3. I dag anerkendes de mange former for ulighed og deres intersektionelle dimension af Den Europæiske Union (herunder kønsmæssige, etniske, sociale, generationsmæssige uligheder osv.).

2.4. Mere end 20 år efter vedtagelsen af Amsterdamtraktaten viser alle europæiske og nationale indikatorer, at der stadig sker forskelsbehandling på grundlag af etnisk oprindelse, race, køn, seksuel orientering, holdning og tro, handicap og alder med hensyn til beskæftigelse, adgang til goder, uddannelse og offentlige tjenester og social beskyttelse.

2.5. Denne vedvarende forskelsbehandling udspringer bl.a. af komplekse processer, der ofte kumuleres, og er resultatet af integrerede processer og af systemer og normer, der skaber og gentager direkte eller indirekte former for forskelsbehandling. Dette virvar af kilder til uligheder fører til situationer, der således er systemiske og udgør reelle hindringer for at fremme ligestilling ([3]).

2.6. EØSU konstaterer via sine medlemmer såvel som de aktiviteter, der gennemføres direkte i medlemsstaterne, ligeledes en forværring af forholdet mellem arbejdsgivere, arbejdstagere og staten generelt samt en tiltagende udbredelse af diskriminerede adfærd over for sårbare personer. Set fra dette synspunkt er det indlysende nødvendigt at handle hurtigt og samordnet på nationalt niveau og på EU-niveau.

2.7. Efter næsten to års covid-krise ser flere FN-agenturer, herunder Den Internationale Arbejdsorganisation ([4]), desuden foruroligende tegn på en forværring af de sociale og territoriale uligheder. Covid-19-krisen har skærpet de sociale og økonomiske muligheder og i væsentlig grad påvirket og svækket de europæiske virksomheders kapacitet til at bevare og skabe arbejdspladser.

2.8. Følgelig er fattige eller udsatte samfundsgrupper nødvendigvis mere sårbare over for forskelsbehandling, der således kommer oven i andre sårbarhedsfaktorer. EØSU understreger, at man er nødt til at målrette indsatsen mod de specifikke forhold i denne forskelsbehandling og udforme en stærk politik for bekæmpelse af forskelsbehandling rettet mod de økonomisk og socialt dårligt stillede befolkningsgrupper i EU.

([3]) J. Mulder, Indirect sex discrimination in employment, europæisk netværk af juridiske eksperter på området for ligestilling mellem kønnene og ikke-diskrimination, Kommissionen, 2020.

([4]) Se navnlig den 8. udgave af ILO's rapport om den igangværende krises indvirkning på arbejdslivet, oktober 2021. Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO), *COVID-19: ILO Monitor — 8th edition*, den 27. oktober 2021.

2.9. EØSU understreger, at den komplekse ulighed og forskelsbehandling, der skyldes sociale strukturer, kun kan nedbringes med en stærk politik, konkrete midler og mobilisering på lang sigt. Der er behov for øget og betydelig støtte til nationale ligestillings- og menneskerettighedsorganer, navnlig med hensyn til at forbedre deres uafhængighed samt øge deres personalemæssige og finansielle bevillinger. Oplysning, synlighed og uddannelse er vigtige redskaber, som bør aktiveres i alle samfundsgrupper og offentlige politikker.

2.10. EØSU mener, at fremme af ligestilling og beskyttelse af de grundlæggende rettigheder bør integreres i en bredere samfundsvision, som udvider og styrker de instrumenter, medlemsstaterne og EU-institutionerne bruger til konkret støtte til enkeltpersoner og offentlige og private aktører.

2.11. EØSU gentager sin fulde støtte til den nye handlingsplan for den europæiske søjle for sociale rettigheder og vurderer, at der findes mange punkter, som konvergerer med fremme af ligestilling, beskyttelse af de grundlæggende rettigheder og bekæmpelse af forskelsbehandling ([5]). Det er afgørende, at der lægges større vægt på deres gennemførelse, hvis målene skal nås.

2.12. I tråd med sine tidligere udtalelser ([6]) erkender EØSU EU's indsats for ligestilling mellem kønnene, bekæmpelse af forskelsbehandling på grundlag af etnisk oprindelse, race eller alder, religion, holdning eller tro, beskyttelse af rettigheder for LGBTQIA+-personer, rettigheder for personer med handicap samt romaernes integration og forsvar af migranters rettigheder.

2.13. Som udvalget allerede har påpeget, har chartret et uudnyttet potentiale for menneskerettighedsinstitutioner, civilsamfundsorganisationer og arbejdsmarkedets parter. Der er behov for forbedringer for at fuldstændiggøre dets virkning for beskyttelse, forebyggelse, fremme, gennemførelse og håndhævelse af ligestillingsprincippet ([7]).

2.14. Det nuværende europæiske beskyttelsessystem bygger fortrinsvis på ofrenes individuelle ret til domstolsprøvelse og klageadgang. Imidlertid viser alle undersøgelser, at indberetninger og procedurer ikke gør det muligt at tackle ulighedernes strukturelle, intersektionelle og systemiske dimension, og at ofrenes udnyttelse af klagemulighederne er ret ubetydelig og yderst sjælden statistisk set, og at de kun benyttes som en sidste udvej ([8]).

2.15. På nuværende tidspunkt begrænser bekæmpelse af forskelsbehandling på beskæftigelsesområdet sig til situationer, der svarer til kriterierne i artikel 19 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering).

2.16. Desuden begrænser EU-rettens beskyttelse vedrørende adgang til varer og offentlige tjenesteydelser sig til kriterier om race eller etnisk oprindelse og ligestilling mellem kønnene. Ingen anden form for brud på ligestillingsprincippet behandles som sådan, og beskyttelsen mod forskelsbehandling varierer fra kriterium til kriterium.

2.17. I dag varierer beskyttelsen mod forskelsbehandling fra medlemsstat til medlemsstat. Visse stater yder beskyttelse af goder og tjenesteydelser mod enhver form for forskelsbehandling som omhandlet i artikel 19, mens andre beskytter dem ud over kriterierne i denne artikel. Således varierer beskyttelsen mod forskelsbehandling og dermed ligestillingen i EU fra medlemsstat til medlemsstat.

2.18. På denne baggrund bør de næste skridt fastlægges med henblik på at overskride de nuværende begrænsninger for gennemførelsen af bestemmelserne om effektiv beskyttelse af ligestillingen i Den Europæiske Union i et inkluderende perspektiv.

([5]) Handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder, COM(2021) 38 final (EUT C 374 af 16.9.2021, s. 38).

([6]) Se bl.a. udtalelser om *handicappede kvinders situation* (SOC/579) (EUT C 367 af 10.10.2018, s. 20); *Romakvinders situation* (SOC/585) (EUT C 110 af 22.3.2019, s. 20); *Dagsorden for rettigheder for personer med handicap 2020-2030* (SOC/616) (EUT C 97 af 24.3.2020, s. 41); *Mangfoldighedsledelse i EU's medlemsstater* (SOC/642) (EUT C 10 af 11.1.2021, s. 7); *Strategi for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025* (SOC/667) (EUT C 286 af 16.7.2021, s. 128), *Handlingsplan om integration og inklusion 2021-2027* (SOC/668) (EUT C 286 af 16.7.2021, s. 134); *Strategi for rettigheder for personer med handicap* (SOC/680) (EUT C 374 af 16.9.2021, s. 50); og *Strategi for romaernes integration for tiden efter 2020*.

([7]) Udtalelse om den nye strategi for *anvendelsen af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder* (SOC/671) (EUT C 341 af 24.8.2021, s. 50).

([8]) Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, *Ligestilling i EU 20 år efter den første gennemførelse af ligestillingsdirektiverne*, op. cit.

3. **Særlige bemærkninger**

3.1. *Fremme anerkendelsen af et almindeligt princip om ligestilling i medlemsstaterne*

3.1.1. De nuværende forhold i Europa viser, at princippet om ligestilling er en ambition, der stadig er underlagt mange forskellige faktorer. Kommissionen bekræfter eksempelvis, at lige adgang til sundhedsydelser under covid-19 var en stor udfordring i Europa ([9]).

3.1.2. Selv om visse europæiske lande på nuværende tidspunkt omsætter det almindelige princip om ligestilling i deres retlige ramme ved at stadfæste en ret til ligebehandling i civilsamfundet, i økonomiske forbindelser og i forbindelserne med staten, forfølger andre kun de former for forskelsbehandling, der udtrykkelig er forbudt ved lov, uden at foreskrive positive forpligtelser til at gennemføre ligestillingsprincippet ([10]).

3.1.3. Det fører til betydelige forskelle mellem borgere og indbyggere i EU med hensyn til ligestillingsprincippets rækkevidde og lovbeskyttelse samt kravene til dets effektive gennemførelse.

3.1.4. EØSU opfordrer Kommissionen til at anerkende de strukturvanskeligheder, der forhindrer den fulde virkeliggørelse af ligestillingsprincippet, og som afsløres af de hidtil begrænsede fremskridt og ulighedernes omfang i dagens Europa. Nationale ligestillings- og menneskerettighedsorganisationer bør inddrages aktivt i denne løbende evalueringsproces.

3.1.5. EØSU mener, at Unionen absolut bør føre en ambitiøs politik for fremme af princippet om ligestilling og lige muligheder, som er på højde med de erklærede værdier i traktaten om Den Europæiske Union og chartret om grundlæggende rettigheder, ved at mobilisere alle sine kompetenceområder. EØSU støtter således Kommissionens nye initiativ, der er baseret på traktatens artikel 157 og 19, og som fokuserer på de nationale ligestillingsorganers effektivitet og udviklingen af deres potentiale, deres forskellige roller og kapacitet.

3.1.6. Unionen bør give sig selv konkrete midler til at omsætte det almindelige princip om ligestilling til et juridisk princip, der gælder i samtlige medlemslande, og som sikrer beskyttelse på andre områder end mod forskelsbehandling efter de syv kriterier, der er beskyttet under artikel 19 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Anvendelsen af strukturfondene vil f.eks. være et af de effektive midler til effektiv gennemførelse af foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling.

3.1.7. Anerkendelsen af et generelt princip om ligebehandling, indførelsen af positive forpligtelser og anerkendelsen af deres systemiske dimension er metoder til at forbedre bekæmpelsen af økonomiske og sociale uligheder.

3.2. *Bekæmpelse af uligheder og forskelsbehandling på det digitale område*

3.2.1. EØSU erkender, at den teknologiske udvikling bidrager til at lette mange borgeres adgang til retsmidler, men vurderer, at denne udvikling faktisk fører til nye tab af lige adgang til retsmidler og tjenesteydelser og til nye behov for at gribe ind for at forsvare princippet om ligebehandling.

3.2.2. Den digitale omstilling i de statslige tjenester og i adgangen til varer og tjenesteydelser (herunder tjenester til dækning af grundlæggende behov) har ført til en gennemgribende udvikling af forbindelsen til brugeren ved at fjerne de fysiske hindringer samtidig med, at der skabes nye digitale hindringer. Den forhindrer visse borgeres adgang til retsmidler og tjenesteydelser, herunder udsatte, socialt dårligt stillede eller personer med svækkelser eller handicap samt et flertal af ældre på det europæiske territorium ([11]).

3.2.3. Disse mangler indbyder til udformning og gennemførelse af nye offentlige politikker for digital inklusion samt til indførelse af positive forpligtelser for offentlige og private operatører over for brugerne, herunder en let og gratis adgang.

([9]) Kommissionen, *Solidaritet på sundhedsområdet: begrænsning af uligheder på sundhedsområdet i EU*, COM(2009) 567 final.
([10]) N. Crowley, *Making Europe More Equal: A legal duty?*, Equinet, 2016.
([11]) Défenseur des droits (o.a.: fransk uafhængig administrativ myndighed, som overvåger overholdelsen af rettigheder og frihedsrettigheder): *Dématérialisation et inégalités d'accès aux services publics* (digitalisering og ulige adgang til offentlige tjenester), 2019; og *Dématérialisation des services publics: trois ans après, où en est-on?* (hvor langt er vi nået efter tre år med digitalisering af offentlige tjenester?), 2022.

3.2.4. Ud over de tekniske vanskeligheder med teknisk adgang og i forbindelse med de værktøjer, der er afledt af algoritmer ([12]) og biometriske teknologier ([13]), bemærker EØSU, at vi står over for nye udfordringer med hensyn til at krænke rettigheder og skabe forskelsbehandling.

3.2.5. Som det fremhæves i Europarådets arbejde ([14]) og Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder ([15]), indebærer algoritmiske beslutninger beslutningsværktøjer med diskriminerende skævheder på grundlag af søgningen af en automatiseret resultatgengivelse. De mest relevante retlige instrumenter til at mindske risikoen for forskelsbehandling, der udspringer af kunstig intelligens, er lovgivning om ikkeforskelsbehandling og databeskyttelseslovgivning. Hvis disse instrumenter håndhæves effektivt, kan de begge bidrage til at bekæmpe ulovlig forskelsbehandling.

3.2.6. EØSU mener, at kontrollen med disse virkninger kræver, at der føres en stærk offentlig politik, som gælder for hele det indre marked og for økonomiske aktører uden for Europa, og at der i forlængelse af den lovgivning om digitale tjenester, som er ved at blive vedtaget, indføres en proces for kontrol af automatiserede beslutninger, verifikation af data, evaluering, konsekvensanalyser og korrektion i udviklingen og anvendelsen af disse teknologier. Vedtagelsen af direktivet om digitale tjenester kan også bidrage til at tilvejebringe løsninger.

3.3. *Udvidelse af beskyttelsen af ligebehandling og bekæmpelsen af forskelsbehandling i arbejdssammenhæng*

3.3.1. EØSU understreger beskæftigelsens afgørende rolle for integration og virkeliggørelse af tilsagnet om ligestilling for alle.

3.3.2. På trods af Unionens historiske indsats for kvinders ligestilling på beskæftigelsesområdet understreger den nuværende situation, at kvinder er de første ofre for konsekvenserne af kriser (økonomiske, sociale, sundhedsmæssige eller andre). Erhvervsmæssig ligestilling mellem mænd og kvinder er fortsat en af de store udfordringer, som de europæiske lande står over for. Med covid-19-krisen faldt kvinders beskæftigelsesgrad i alle aldersgrupper og alle erhvervsgrupper globalt til 61,8 % ([16]).

3.3.3. Disse uligheder på grundlag af køn kumuleres med andre former for uligheder. Eurostats undersøgelse fra 2019 viste, at 68 % af personer med handicap risikerede at blive ramt af fattigdom eller social eksklusion sammenlignet med 28,4 % af befolkningen som helhed ([17]). 21 % af de personer, der betragtede sig selv som LGBT, følte sig forskelsbehandlet på arbejdspladsen på samme måde som 25 % af personerne med oprindelse i Maghreblande eller med afrikansk baggrund eller romabaggrund ([18]).

3.3.4. Eurobarometerundersøgelsen fra 2020 om forskelsbehandling viste på sin side, at ifølge 59 % af europæerne var den væsentligste årsag til forskelsbehandling etnisk oprindelse eller hudfarve, og at den var særlig markant på beskæftigelsesområdet, hvor indvirkningen var betydelig på de berørte personers lige muligheder og sociale integration. Der bør indføres effektive metoder til at påvise disse former for forskelsbehandling ved domstolene, såsom Clercmetoden, der er anerkendt af de øverste franske domstole, og som gør det muligt at sammenligne karrieremulighederne for personer, der er ansat på samme niveau ([19]).

3.3.5. Europæisk politik om bekæmpelse af forskelsbehandling på beskæftigelsesområdet indskrænker sig til en retlig ramme for indbringelse af påviste forhold med forskelsbehandling for domstolene, der pålægger det potentielle offer den meget tunge byrde i bekæmpelsen af forskelsbehandling at indgive en eller flere klager mod sin arbejdsgiver, en tjenesteyder eller staten.

([12]) J. Gerards, R. Xenidis, *Algorithmic discrimination in Europe*, Europæisk netværk af juridiske eksperter inden for ligestilling og ikkeforskelsbehandling, Kommissionen, 2020.

([13]) Défenseur des droits (Defender of Rights), *Technologies biométriques: l'impératif respect des droits fondamentaux* (biometriteknologi og krav om respekt for grundlæggende rettigheder), 2021.

([14]) Europarådet, Zuiderveen Borgesius, Frederik, *Discrimination, Artificial Intelligence and algorithmic decision-making*, 2018.

([15]) Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, *Rettidig omhu for fremtiden — kunstig intelligens og grundlæggende rettigheder*, 2021.

([16]) Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE), *Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic*.

([17]) Eurostat, Income inequalities, 2019.

([18]) Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, *Ligestilling i EU 20 år efter den første gennemførelse af ligestillingsdirektiverne*, op. cit.

([19]) V.A. Chappe,»«(bevis ved sammenligning: panelmetoder og ret til ikkeforskelsbehandling), Sociologies pratiques, 2011/2 nº 23, s. 45-55; Décision cadre du Défenseur des droits nº 2022-139 af 31. august 2022; Cour de cassation: Cass.soc.10/07/1998 nº. 90-41231; Cass.soc. 04/07/2000 nº 98-43285; Cass.soc. 28/06/2006, nº 04-46419.

3.3.6. Kommissionen har i meget lang tid anerkendt, at forskelsbehandling skyldes kollektive fænomener. Søgsmål fra sag til sag er en meget tung byrde for ofrene. Ved forskelsbehandling er det et veldokumenteret og massivt fænomen ikke at gøre sine rettigheder gældende ([20]). Forskelsbehandling på beskæftigelsesområdet er genstand for få tvister, og der er næsten ingen sagsanlæg om forskelsbehandling i forbindelse med adgang til goder og tjenesteydelser. Ikkeretslige ligestillingsfremmende mekanismer og processer såvel som støtten til juridisk pro bono-arbejde og søgsmål af offentlig interesse kan forstærkes.

3.3.7. For at undgå den individuelle byrde af søgsmål og give klageadgangen en slagkraft på højde med den praksis, den anfægter samt gøre den retlige ramme til en effektiv trussel med henblik på at regulere forskelsbehandling ser EØSU velvilligt på, at Unionen lovgiver om vedtagelse af proceduremæssige redskaber, der letter adgangen til domstolsprøvelse i medlemsstaterne ved eksempelvis at få adgang til nogle mekanismer for gruppesøgsmål, der forbedrer adgangen til domstolsprøvelse og virkningen heraf for at bekæmpe forskelsbehandling og forsvare ligebehandling.

3.3.8. Desuden bør retslige søgsmål, selv om EU agter at bekæmpe erhvervsmæssig forskelsbehandling effektivt, ikke være den eneste form for indgreb over for den kollektive og systemiske forskelsbehandling.

3.3.9. Unionen bør udvide mulighederne for at gribe ind over for forskelsbehandling ud over klageadgangen ved at pålægge anvendelsen af foregribende værktøjer, som gør det muligt at handle, før ulighederne opstår, rette op på praksis og forebygge forskelsbehandling.

3.3.10. EØSU mener, der bør udrulles tilsvarende politikker om forskelsbehandling på grundlag af alle kriterierne i artikel 19 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Derfor opfordrer EØSU Kommissionen til:

i. som led i dens politik for beskæftigelse og bekæmpelse af forskelsbehandling at sikre effektiv håndhævelse af de eksisterende foranstaltninger eller indføre nye foranstaltninger til fremme af ligestilling på beskæftigelsesområdet og sikre den effektive gennemførelse af den eksisterende lovgivning

ii. at få godkendt foranstaltninger til at udbrede analysen af forskelsbehandling på arbejdspladsen og tilskynde til arbejdsgivernes pligt til evaluering, rapportering og opfølgning

iii. at bistå virksomhederne med at udvikle praksis for bekæmpelse af forskelsbehandling og for inklusion.

3.4. *Udvidet og ensartet rækkevidde for beskyttelse mod forskelsbehandling i EU*

3.4.1. EØSU opfordrer stærkt Den Europæiske Union til at arbejde videre med beskyttelsen mod forskelsbehandling med hensyn til adgang til varer og tjenesteydelser gennem vedtagelse af forslaget til direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.

3.4.2. EØSU konstaterer, at den nuværende beskyttelse mod forskelsbehandling i adgangen til varer og tjenesteydelser skaber et hierarki i beskyttelsen afhængigt af kriterierne og dermed fører til en uensartet beskyttelse af de personer, der er omfattet af kriterier for forskelsbehandling.

3.4.3. Selv om princippet om ikkeforskelsbehandling er en af søjlerne i beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder i Unionen, vil Den Europæiske Union, så længe vedtagelsen af forslaget til direktiv er udsat, ikke opfylde sin mission om lige udøvelse af rettigheder i det europæiske offentlige rum.

3.4.4. EØSU opfordrer Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen til at sikre, at dette direktivforslag vedtages i en version, der indeholder dets generelle forslag om forbedring af adgangen til rettigheder og retsmidler, herunder mekanismer til at lette adgangen til rettigheder gennem vedtagelse af kollektive klageprocedurer for at sikre effektiviteten og anerkendelsen af de nationale organer til bekæmpelse af forskelsbehandling.

3.4.5. EU bør i højere grad intensivere sin indsats og sit samarbejde på græsrodsplan for at sikre, at LGBTQIA +-personers værdighed og grundlæggende rettigheder respekteres uden undtagelse, at de ingen steder er genstand for retsforfølgelse, og at deres deltagelse i det offentlige liv styrkes.

([20]) Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, *Ligestilling i EU 20 år efter den første gennemførelse af ligestillingsdirektiverne*, op. cit.

3.5. EØSU mener, at EU bør inddrages aktivt i bestræbelserne på at fremme anerkendelsen af et generelt princip og positive forpligtelser om lige muligheder. EU-institutionerne skal også støtte nationale organisationer, der fremmer ligestilling og fremmer menneskerettighederne gennem vedtagelse af bindende standarder, således at de er i stand til at udnytte deres potentiale fuldt ud og sikre en effektiv anvendelse af den eksisterende lovgivning.

3.6. *Fornyet beskyttelse mod politisk forskelsbehandling og forskelsbehandling på grund af fagforenings- og borgerretsvirksomhed*

3.6.1. EØSU konstaterer, at aktivister inden for politik, i fagforeninger eller arbejdstagersammenslutninger samt borgerretsforkæmpere i de senere år har kunnet støde på vanskeligheder med at udøve deres ytringsfrihed og handlefrihed overalt i Europa, f.eks. i udøvelsen af retten til at demonstrere for at tilkendegive deres krav og forhandle.

3.6.2. EØSU mener, at såvel EU som medlemsstaterne i overensstemmelse med deres lovgivning og gældende internationale instrumenter på effektiv vis bør sikre, at medlemsstaternes myndigheder varetager politiske aktørers, arbejdsmarkedsparters samt foreningers og organisationers sikkerhed, ligebehandling og beskyttelse som en logisk følge af deres værdier om demokrati, retsstatsprincippet og ikkeforskelsbehandling på grund af politiske holdninger.

3.6.3. Alle medlemsstater har ratificeret ILO-konvention nr. 87 om foreningsfrihed og beskyttelse af retten til at organisere sig samt ILO-konvention nr. 98 om retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger. Foreningsfriheden og organisationsfriheden skal også respekteres og fremmes. Det er vigtigt, at det på nationalt plan og i EU drøftes, hvordan arbejdstagere sikres adgang til fagforeningsrepræsentation og udøvelse af deres rettigheder til kollektiv organisering og til faglige aktioner ([21]). I overensstemmelse med Den Internationale Arbejdsorganisations internationalt anerkendte standarder opfordrer EØSU stærkt medlemsstaterne og Kommissionen til i overensstemmelse med deres lovgivning og systemer for arbejdsmarkedsrelationer samt gældende internationale instrumenter at sikre, at de effektivt beskytter foreningsfriheden og retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger.

3.7. *Effektive nationale institutioner til at fremme ligestilling, beskytte de grundlæggende rettigheder og bekæmpe forskelsbehandling*

3.7.1. Anvendelsen af europæisk og national lovgivning på dette område afspejler alt for ofte betydelige begrænsninger som følge af de juridiske, institutionelle, organisatoriske og finansielle aspekter, som kendetegner de enkelte medlemsstater.

3.7.2. Udvalget mener, at der bør iværksættes konkrete planer, herunder finansiel støtte, for at forbedre de nationale institutioners kapacitet.

3.7.3. Udvalget opfordrer Kommissionen til at udvikle et program for støtte til nationale institutioner med ansvar inden for menneskerettigheder med henblik på at forbedre, styrke og rationalisere deres kapacitet (oprettelse, akkreditering og overensstemmelse med internationale standarder), som medtager bevidstgørelse og viden og imødekommer alle gruppers specifikke behov.

3.7.4. Alle sociale aktører samt borgerretsaktører, navnlig dem, der er involveret i beskyttelsen af menneskerettigheder, bør også have bedre muligheder for at arbejde med de eksisterende retlige instrumenter og for at samarbejde med offentlige institutioner. Det er nødvendigt med større støtte til civilsamfundsorganisationer for at sikre ofrene for forskelsbehandling adgang til retsmidler. Den ydede støtte kan tage form af uddannelse, bevidstgørelse, overførsel af viden og bedste praksis, finansiel og organisatorisk støtte samt beskyttelse mod bagvaskelsesangreb og -kampagner.

3.7.5. Som tidligere forslået gentager udvalget, at det er nødvendigt at oprette en effektiv og tilgængelig mekanisme til at spore og indberette fysiske og verbale overfald, intimidering og mobning, herunder gennem chikaneprocesser, hadefuld tale mod civilsamfundsorganisationer, heriblandt organisationer, der beskytter menneskerettighederne ([22]). Når sådanne angreb iværksættes i den digitale verden, bør de hurtigst muligt afdækkes og de tilsvarende publikationer fjernes.

Bruxelles, den 26. oktober 2022.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

([21]) Se også udtalelsen om *Anstændige mindstelønninger i hele Europa* (SOC/632), punkt 4.5.3 og 4.5.6 (EUT C 429 af 11.12.2020, s. 159).

([22]) Udtalelse om *den nye strategi for anvendelsen af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder* (SOC/671) (EUT C 341 af 24.8.2021, s. 50.

BILAG

Følgende ændringsforslag opnåede mindst en fjerdedel af stemmerne, men blev forkastet under debatten (forretningsordenens artikel 59, stk. 3):

ÆNDRINGSFORSLAG 1

SOC/724 — Forbedring af ligestillingen i EU

Punkt 3.3.7

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
For at undgå den individuelle byrde af søgsmål og give klageadgangen en slagkraft på højde med den praksis, den anfægter samt gøre den retlige ramme til en effektiv trussel med henblik på at regulere forskelsbehandling ***ser*** EØSU ***velvilligt på, at Unionen lovgiver*** om vedtagelse af proceduremæssige redskaber, der letter adgangen til domstolsprøvelse i ***medlemsstaterne*** ved eksempelvis at få adgang til nogle mekanismer for gruppesøgsmål, der forbedre***r*** adgangen til domstolsprøvelse og virkningen heraf for at bekæmpe forskelsbehandling og forsvare ligebehandling.	For at undgå den individuelle byrde af søgsmål og give klageadgangen en slagkraft på højde med den praksis, den anfægter samt gøre den retlige ramme til en effektiv trussel med henblik på at regulere forskelsbehandling ***opfordrer*** EØSU ***medlemsstaterne til at overveje og om nødvendigt træffe passende foranstaltninger for at sikre og støtte op om adgangen til domstolsprøvelse. Disse kunne omfatte lovgivning*** om vedtagelse af proceduremæssige redskaber, der letter adgangen til domstolsprøvelse i ***den pågældende medlemsstat*** ved eksempelvis at få adgang til nogle mekanismer for gruppesøgsmål, der ***kan*** forbedre adgangen til domstolsprøvelse og virkningen heraf for at bekæmpe forskelsbehandling og forsvare ligebehandling.

Begrundelse

I studiegruppen og SOC-sektionen var der ikke enighed om dette spørgsmål blandt alle tre grupper. Procesret henhører traditionelt under medlemsstaternes kompetence. Det bør derfor være op til medlemsstaterne at beslutte, om de ønsker at indføre kollektive søgsmål på nationalt plan som et redskab til at håndhæve ligestillingsprincippet. Det vil også gøre det muligt at tilpasse de nationale systemer til de nationale forhold. Man bør desuden huske på, at gruppesøgsmål også kan misbruges.

Resultat af afstemningen

For: 59

Imod: 104

Hverken for eller imod: 13

ÆNDRINGSFORSLAG 2

SOC/724 — Forbedring af ligestillingen i EU

Punkt 3.3.10

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
EØSU mener, der bør udrulles tilsvarende politikker om forskelsbehandling på grundlag af alle kriterierne i artikel 19 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Derfor opfordrer EØSU Kommissionen til: — som led i dens politik for beskæftigelse og bekæmpelse af forskelsbehandling at sikre effektiv håndhævelse af de eksisterende foranstaltninger eller indføre nye foranstaltninger til fremme af ligestilling på beskæftigelsesområdet og sikre den effektive gennemførelse af den eksisterende lovgivning — ***at få godkendt foranstaltninger til at udbrede analysen*** af forskelsbehandling på arbejdspladsen og ***tilskynde til*** arbejdsgivernes pligt til evaluering, rapportering og opfølgning — at bistå virksomhederne med at udvikle praksis for bekæmpelse af forskelsbehandling og for inklusion.	EØSU mener, der bør udrulles tilsvarende politikker om forskelsbehandling på grundlag af alle kriterierne i artikel 19 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Derfor opfordrer EØSU Kommissionen til: — som led i dens politik for beskæftigelse og bekæmpelse af forskelsbehandling at sikre effektiv håndhævelse af de eksisterende foranstaltninger eller indføre nye foranstaltninger til fremme af ligestilling på beskæftigelsesområdet og sikre den effektive gennemførelse af den eksisterende lovgivning — ***sikre, at der vedtages foranstaltninger, der kan bidrage til at anvende den definition*** af forskelsbehandling***, som er fastlagt i EU-retten, effektivt*** på arbejdspladsen, og ***vejlede*** arbejdsgiverne ***med hensyn til deres*** pligt til evaluering, rapportering og opfølgning — at bistå virksomhederne med at udvikle praksis for bekæmpelse af forskelsbehandling og for inklusion.

Begrundelse

Dette punkt handler om at gennemføre politikker baseret på de kriterier, der er fastlagt i EUF-traktatens artikel 19. Det blev allerede i punkt 3.4.1 (og 1.3) i denne udtalelse påpeget, at »EØSU opfordrer stærkt Den Europæiske Union til at arbejde videre med beskyttelsen mod forskelsbehandling med hensyn til adgang til varer og tjenesteydelser gennem vedtagelse af forslaget til direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering«. Formålet med ændringsforslaget er at ændre teksten med henblik på at angive, hvilke former for foranstaltninger, der er behov for til at gøre gennemførelsen og anvendelsen af EU's regler om bekæmpelse af forskelsbehandling effektive.

Resultat af afstemningen

For: 67

Imod: 109

Hverken for eller imod: 11

ÆNDRINGSFORSLAG 3

SOC/724 — Forbedring af ligestillingen i EU

Punkt 3.4.4

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
EØSU opfordrer Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen til at sikre, at dette direktivforslag vedtages i en version, der indeholder dets generelle forslag om forbedring af adgangen til rettigheder og retsmidler, ***herunder*** mekanismer til at lette adgangen til rettigheder gennem vedtagelse af kollektive klageprocedurer for at sikre effektiviteten og anerkendelsen af de nationale organer til bekæmpelse af forskelsbehandling.	EØSU opfordrer Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen til at sikre, at dette direktivforslag vedtages i en version, der indeholder dets generelle forslag om forbedring af adgangen til rettigheder og retsmidler, ***samtidig med at det overlades til medlemsstaterne at træffe beslutning om mulige*** mekanismer til at lette adgangen til rettigheder gennem vedtagelse af kollektive klageprocedurer for at sikre effektiviteten og anerkendelsen af de nationale organer til bekæmpelse af forskelsbehandling.

Begrundelse

I studiegruppen og SOC-sektionen var der ikke enighed om dette spørgsmål blandt alle tre grupper. Procesret henhører traditionelt under medlemsstaternes kompetence. Det bør derfor være op til medlemsstaterne at beslutte, om de ønsker at indføre kollektive søgsmål på nationalt plan som et redskab til at håndhæve ligestillingsprincippet. Det vil også gøre det muligt at tilpasse de nationale systemer til de nationale forhold. Man bør desuden huske på, at gruppesøgsmål også kan misbruges.

Resultat af afstemningen

For:	60
Imod:	114
Hverken for eller imod:	11

ÆNDRINGSFORSLAG 4

SOC/724 — Forbedring af ligestillingen i EU

Punkt 1.10

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
For at undgå den individuelle byrde af søgsmål, give klagerne en slagkraft på højde med den praksis, de anfægter, og ***for at*** gøre ***den*** retlige ramme til en effektiv trussel med henblik på at regulere forskelsbehandling ***ser EØSU velvilligt på, at Unionen lovgiver*** om vedtagelse af standarder, der letter gennemførelsen af gruppesøgsmål i ***medlemsstaterne*** og forbedrer adgangen til domstolsprøvelse og virkningen heraf for at bekæmpe forskelsbehandling og forsvare ligebehandling.	***EØSU opfordrer medlemsstaterne til at overveje og om nødvendigt træffe passende foranstaltninger til*** at undgå ***eller lette*** den individuelle byrde af søgsmål, give klagerne en slagkraft på højde med den praksis, de anfægter, og gøre ***deres*** retlige ramme til en effektiv trussel med henblik på at regulere forskelsbehandling***. Dette kunne omfatte lovgivning*** om vedtagelse af standarder, der letter gennemførelsen af gruppesøgsmål i ***den pågældende medlemsstat*** og forbedrer adgangen til domstolsprøvelse og virkningen heraf for at bekæmpe forskelsbehandling og forsvare ligebehandling. ***For at lette udvekslingen af bedste praksis opfordres Kommissionen til at fremlægge oplysninger om de forskellige nationale lovgivningsmæssige rammer i denne henseende.***

Begrundelse

I studiegruppen og SOC-sektionen var der ikke enighed om dette spørgsmål blandt alle tre grupper. Procesret henhører traditionelt under medlemsstaternes kompetence. Det bør derfor være op til medlemsstaterne at beslutte, om de ønsker at indføre kollektive søgsmål på nationalt plan som et redskab til at håndhæve ligestillingsprincippet. Det vil også gøre det muligt at tilpasse de nationale systemer til de nationale forhold. Man bør desuden huske på, at gruppesøgsmål også kan misbruges.

Resultat af afstemningen

For:	65
Imod:	113
Hverken for eller imod:	8